

Redegørelse afgivet af forsvarsministeren (Troels Lund Poulsen fg.) den 8. februar 2023

Redegørelse

om

det nordiske forsvars- og beredskabssamarbejde

(Skriftlig redegørelse)

Redegørelse

1. INTRODUKTION

Denne redegørelse omfatter det nordiske samarbejde på forsvars- og beredskabsområdet i rammen af henholdsvis Nordic Defence Cooperation (NORDEFECO), det trilaterale forsvarssamarbejde med Norge og Sverige, bilaterale samarbejdsaftaler, Haga-samarbejdet, samt øvrige nordiske samarbejdsfora på beredskabsområdet.

Det nordiske forsvars- og beredskabssamarbejde bidrager til øget regional sikkerhed, stabilitet i nærområdet og til missioner og indsatser i internationale krise- og katastrofeområder. Danmark tillægger et stærkt nordisk forsvars- og beredskabssamarbejde stor betydning. De nordiske lande har en fælles historie og fælles værdigrundlag. Samarbejdet styrkes yderligere med Finland og Sveriges kommende NATO-medlemskab og afskaffelsen af det danske EU forsvarsforbehold. Den finske og svenske NATO-ansøgning er en direkte konsekvens af Ruslands invasion af Ukraine.

2. NORDISK FORSVARSSAMARBEJDE

NORDEFECO prioriteter i 2022

NORDEFECO har som formål at styrke medlemslandenes nationale forsvar, udforske mulige synergieffekter samt facilitere fælles løsninger i fred, krise og konflikt. NORDEFECO-formandsskabet leder samarbejdet ud fra målene fastsat i NORDEFECO's 2025-vision.

Finland og Sveriges beslutning om NATO-medlemskab vil styrke det nordiske forsvarssamarbejde både politisk og operativt. De nordiske lande er enige om at opdatere de grundlæggende dokumenter i NORDEFECO samarbejdet på den baggrund. Herunder visionen og Memorandum of Understanding (MoU).

Det norske formandsskab for 2022 havde følgende seks prioriteter for deres arbejde:

- **Styrket operativt samarbejde.** Optage de eksisterende to trilaterale samarbejdsaftaler for Nordskandinavien vedr. Nordkalotten samt Sydsandinavien vedr. Skagerrak og Østersøen i NORDEFECO-strukturen.
- **Total Defence.** Styrke det civil-militære samarbejde gennem dialog med Haga-samarbejdet (jf. afsnit om Haga på side 6). Samarbejdet mellem NORDEFECO og Haga har fokus på kemisk, biologisk, radiologisk og nuklear forsvar (CBRNE) og civile-militære øvelser.
- **Militær forsyningsikkerhed.** Danmark, Finland, Norge og Sverige har underskrevet et anneks til aftalen om nordisk materielsamarbejde, blandt andet med fokus på samarbejde med strategiske partnere om ammunition.
- **Nye teknologier.** Styrke nordiske muligheder for at udnytte nye disruptive teknologier (EDT). Samarbejdet har fokus på rumområdet og satellitkommunikation (SATCOM). Der arbejdes på at identificere konkrete samarbejdsaspekter.
- **Nordisk forsvarsindustri-samarbejde.** Afsøge muligheder for at styrke nordisk forsvarsindustri-samarbejde, baseret på nationale strategier og erfaringer fra NORDEFECO-formatet.
- **Nordisk samarbejde i Den Europæiske Forsvarsfond (EDF).** Bruge etablerede mekanismer for informationsdeling, herunder dele og drøfte nationale erfaringer.

Aktiviteter i Norden i 2022

Ruslands invasion af Ukraine har påvirket det norske formandsskabs prioritetsområder. Samtidigt har støtten til Ukraine samt Sverige og Finlands ønske om NATO-medlemskab krævet en tættere koordination og dialog i NORDEFECO.

Danmark har været vært for donorkonferencen 'Copenhagen Ukraine Conference' som supplement til allerede etablerede donormekanismer. I den forbindelse har de nordiske lande lagt vægt på en samlet støtte til Ukraine. Island har

desuden taget lederskab på et minerydningsprojekt i Ukraine.

De nordiske lande har i forbindelse med den russiske invasion af Ukraine benyttet sig af NORDEFECO's krisestyringsmekanisme (CCM) for at drøfte situationen. Forud for den russiske invasion, den 24. februar gennemførtes jævnlige konsultationer om Ukraine blandt eksperter og på ministerniveau. Den 24. februar gennemførtes bilaterale forsvarsministermøder, for at dele synspunkter på situationen. Efterfølgende har krigen givet anledning til jævnlige drøftelser.

I optagelsesperioden for Finland og Sveriges medlemskab af NATO har Danmark tilbudt støtte i form af blandt andet samtræning og øvelser med begge landes militære enheder.

De nordiske forsvarsministre mødtes den 11. maj 2022 i Kirkenes, Norge, til et NORDEFECO-forsvarsministermøde. Landene udsendte efterfølgende en fælles udtalelse, som understregede ambitionen om et styrket NORDEFECO-samarbejde i lyset af den ændrede sikkerhedssituation. Forsvarsministrene tilkendegav således en fortsat forpligtelse til at se på opdateringen af det nordiske forsvarssamarbejde, både det operative samarbejde og samarbejdet om et totalforsvar.

Den 24. maj 2022 gennemførte Danmark og USA en fælles øvelse på Bornholm i rammen af NATO-øvelsen DEFENDER-Europe 22. Formålet med øvelsen var blandt andet værtsnationstøtte, men også at vise alliancesolidaritets i Østersøen og Europa. Repræsentanter fra de nordiske og baltiske lande besøgte øvelsen. I forlængelse heraf gennemførtes et forsvarsministermøde med Sverige og Norge om den trilaterale hensigtserklæring om styrket samarbejde i Sydkandinavien. På mødet drøftedes regional sikkerhed og udvidelsen af Alliancen. Repræsentanter og ministre fra de nordiske lande vedtog på mødet Bornholm-erklæringen, som velkommer Finland og Sveriges beslutninger om NATO-medlemskab. Erklæringen gav ligeledes et opdrag til at revidere NORDEFECO-samarbejdet.

Den svenske forsvarsminister var den 2. september 2022 vært for et nordisk-baltisk forsvarsministermøde på Gotland. Fokus var på den skærpede sikkerhedssituation i Østersøregionen. Mødet understregede, at den russiske adfærd og provokationer kræver et fortsat styrket militært samarbejde i Norden, herunder i rammen af NATO.

De nordiske forsvarschefer har som følge af den kommende NATO-udvidelse udarbejdet en militær anbefaling til det politiske niveau om organiseringen af de nordiske lande i NATO's militære organisation. Anbefalingen blev præsenteret for forsvarsministrene på NORDEFECO-mødet i november.

NORDEFECO's materielsamarbejde

Det nordiske samarbejde på det forsvarsmaterielle område er under udvikling. De nordiske materieldirektører underskrev i august 2022 implementeringsaftaler for NORDEFECO's samarbejde om forsyningssikkerhed indledningsvis med fokus på ammunition. Hertil underskrev de fire nordiske lande en kontrakt på Nordisk Uniformssystem (NCU),

som er den første fællesanskaffelse i regi af NORDEFECO. Danmark vil modtage de første leverancer af uniformssystemet i 2024.

For at opnå tættere materiefagligt samarbejde og styrke interoperabilitet, forsyningssikkerhed samt ressourceoptimering, vil man fremadrettet anvende NORDEFECO's materieldirektørmøder til at koordinere nordiske anskaffelsesplaner. Det vurderes, at der er potentiale for at udvide materiel-samarbejdet yderligere.

Nordic Defence Industry Seminar (NDIS)

Danmark var i 2022 vært for Nordic Defence Industry Seminar (NDIS) arrangeret af Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse og Dansk Industri Forsvar og Sikkerhed i rammen af NORDEFECO. Seminaret inkluderede en konference med præsentation af perspektiver på nordisk forsvarssamarbejde, en materieludstilling samt netværksskabende aktiviteter. Deltagerne på NDIS var direktører fra de nordiske forsvarsorganisationer, aktører fra forsvarsindustrien og repræsentanter fra det politiske niveau. ☐☐

Internationalt samarbejde

Internationalt deltager de nordiske lande bl.a. i det britisk-ledede Joint Expeditionary Force (JEF). JEF er et britisk ledet, multinationalt samarbejde som med kort varsel skal kunne udsende en udrykningsstyrke til operationer med geografisk fokus på Østersøområdet, Nordatlanten og det Høje Nord. JEF er et værdifuldt redskab til regionalt samarbejde som hovedsageligt er ramme for militært samarbejde, men også en politisk platform, der bl.a. kan benyttes i situationer, der komplimenterer NATO's afskrækkelses- og forsvarsprofil.

Eksempelvis blev deployeringen af danske soldater til NATO's tilstedeværelse i Estland og Letland i første del af 2022 gennemført, som maritime eskorter gennem Østersøen, i rammen af JEF. Deployeringen omfattede finsk og svensk deltagelse på militært niveau.

I forbindelse med Finland og Sveriges beslutninger om NATO-medlemskab er de nordiske lande gået sammen i JEF-regi om planlægning og gennemførelse af militære øvelsesaktiviteter for at demonstrere politisk og militær støtte til de to ansøgerlande. I denne forbindelse har danske kampfly blandt andet deltaget i samtræning med finske kollegaer.

I rammen af NATO gennemførte danske kampfly suverænitethåndhævelse i lufrummet over Island i efteråret 2022, ligesom Danmark, Finland, Norge og Sverige alle deltog i NATO-øvelsen Cold Response i Norge i foråret 2022.

I forbindelse med Finland og Sveriges beslutninger om NATO-medlemskab er de nordiske lande gået sammen i JEF-regi om planlægning og gennemførelse af militære øvelsesaktiviteter for at demonstrere politisk og militær støtte til de to ansøgerlande. I denne forbindelse har danske kampfly blandt andet deltaget i samtræning med finske kollegaer.

Trilateralt og bilateralt samarbejde

Norge, Sverige og Danmark arbejder videre med implementering af hensigtserklæringen *Statement of Intent on Enhanced Operational Cooperation*, som blev underskrevet i 2021. Hensigtserklæringen udtrykker en fælles ambition om at udveksle informationer og koordinere øvelser, planer og operationer i den sydlige del af Skandinavien.

Kongeriget Danmark og Norge har fælles interesser i Arktis og Nordatlanten. De fælles interesseflader har ført til en tæt dialog i 2022 om styrket overvågning og materielsamarbejde. I 2021 underskrev den norske og den danske forsvarsmateriældirektør en aftale om styrket samarbejde.

Den 8. august 2022 mødtes Forsvarsministrene for de tre lande i Malmø, for at bekræfte den fortsatte vigtighed af det trilaterale samarbejde. Her var der specielt fokus på kontrollen med Østersøen og de tilstødende farvande som en forudsætning for en fælles tryghed. Forsvarsministrene tilkendegav således nødvendigheden af at påtage sig en sikkerhedsbyrde og agere sammen i fred, krise og konflikt.

Der er blandt de nordiske lande enighed om at indarbejde de to trilaterale aftaler i NORDEFECO, henset til at Norden vil være samlet i NATO med Finland og Sveriges kommende optagelse.

3. BEREDSKABSSAMARBEJDE

På beredskabsområdet er der en lang tradition for nordisk samarbejde, som bygger på såvel formelle samarbejdsstrukturer som på mere uformelle fora og relationer. Det nordiske samarbejde supplerer samarbejdet om civilbeskyttelse og krisestyring i regi af EU og NATO.

Haga-samarbejdet

Haga-samarbejdet er et politisk initieret samarbejde etableret i 2009 på Haga slottet i Sverige. Formålet er at fremme det nordiske samarbejde om samfundssikkerhed og beredskab. Målet er at reducere landenes sårbarheder, forstærke den fælles responsevne, øge effektiviteten samt opnå større fælles gennemslagskraft i Europa og i internationale fora.

Haga-samarbejdet skifter årligt formandskab og omfatter Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige. Island havde formandskabet i 2022. Retningen og fokus i Haga-samarbejdet formuleres i ikke-bindende udviklingsmål. I perioden 2019-2021 omhandlede udviklingsmålene; skov- og naturbrande, CBRNE samt nødkommunikation. Selvom arbejdet med udviklingsmålene blev afsluttet i 2021, er emnerne fortsat en del af fokus for det fortsatte myndighedssamarbejde i Haga.

De nordiske ministre med ansvar for beredskab besluttede i december 2021 at arbejde videre med følgende tre nye Haga-udviklingsmål for perioden 2022-2024; 1) kriseforanstaltninger efter læring af COVID-19 på beredskabsområdet 2) klimaforandringer 3) værtnationsstøtte.

Det danske Haga-formandsskab i 2020, havde særligt fokus på udviklingen af nordisk civil-militært samarbejde, herunder mulighederne for dialog og samarbejde med NORDEFECO. Samarbejdet med NORDEFECO er fortsat en

prioritet for Haga i 2022 og 2023. Samarbejdet har fokus på civil- militære øvelser i Norden, CBRNE, udveksling af samarbejds erfaringer, robusthedsanalyser af de nordiske lande, samt forskning og udvikling. Samarbejdet mellem NORDEFECO og Haga er fortsat under udvikling.

På Haga-seminaret i København i september 2022 blev erfaringerne med kriseforanstaltninger drøftet. Seminaret blev afholdt af forsvarsministeriet og sammenfattede myndighedernes læring og udvikling af nye krisestyringstiltag på beredskabsområdet. Seminaret tog udgangspunkt i nordiske erfaringer fra COVID-19 pandemien, Afghanistan-evakueringen i 2021 og krigen i Ukraine.

Det islandske formandskab for Haga-samarbejdet i 2022 gennemførte ministermøde i Reykjavik blandet med fokus på udviklingsmålene vedrørende klimaforandringer og værtnationsstøtte. Island planlægger gennemførelse af en skrivebordsøvelse om værtnationsstøtte i 2023.

Sverige overtog i 2023 Haga-formandskabet og arbejder videre med de identificerede udviklingsmål.

Nordisk beredskabssamarbejde

Den overordnede målsætning for beredskabssamarbejdet er at skabe robuste samfund, der kan forebygge og håndtere ulykker og katastrofer. Samarbejdet søger ligeledes, at kunne yde gensidig assistance mellem de nordiske lande og se på fælles indsatser til tredjelande i krisesituationer.

Der er løbende kontakt mellem de nordiske myndigheder og der udveksles viden og erfaringer på baggrund af øvelser og konkrete hændelser. Desuden gennemføres beredskabsfaglig metodeudvikling, analyser og udarbejdes vejledninger. Myndighederne drøfter jævnligt fælles nordiske idéer og synspunkter forud for møder i internationale fora. Dette muliggør at de nordiske lande kan tale med en "fælles nordisk stemme". Det ses eksempelvis i forbindelse med drøftelser om udviklingen af EU's Civilbeskyttelsesmekanisme.

Beredskabsmyndighederne samarbejder desuden om udviklingsmål, som de nordiske beredskabsministre vedtager. Beredskabsstyrelsen havde i 2022 koordinationsansvaret for at drive samarbejdet på Haga-udviklingsmål vedrørende CBRNE, som afsluttedes med en fællesnordisk rapport med en række anbefalinger til det videre samarbejde.

Formandsskabet for beredskabsmyndighedernes samarbejde følger Haga-formandsskabet, og de nordiske landes beredskabsdirektører mødes til et årligt ordinært generaldirektørmøde. Sidste møde var i september 2022 i Reykjavik.

Fra marts 2021 til marts 2022 har der været afholdt ekstraordinære jævnlige virtuelle møder mellem beredskabsdirektørerne for at drøfte håndteringen af COVID-19 og eventuelle muligheder for at yde bilateral støtte. Tilsvarende har beredskabsdirektørerne på ekstraordinære virtuelle møder i foråret 2022 drøftet situationen i Ukraine samt koordination af støtten til Ukraine og nabolandene.

Nordisk Chefkursus er en årligt tilbagevendende konference for nordiske beslutningstagere fra nationale og lokale myndigheder, civilsamfund og forskere. Beredskabsstyrelsen arrangerede og gennemførte den seneste konference i

december 2021 under overskriften ”Klimarobusthed i Norden”. I konferencen deltog tillige forskere, journalister, politikere og forskellige relevante myndigheder. Chefkurset i 2022 blev afholdt i Island.

RescEU er en fælles europæisk overbygning på de nationale beredskaber i form af en reservestyrke af beredskabskapaciteter til håndtering af skovbrande samt katastrofemedicinske- og CBRNE-hændelser. De nordiske lande afholder løbende møder om CBRNE-samarbejdet i både nordisk og EU-kontekst. På møderne drøftes blandt andet kapacitetsbehov, ny teknologi og nye samarbejdsmuligheder indenfor CBRNE-området.

Nordisk redningsoverenskomst (NORDRED) er en ramme for samarbejde mellem de nordiske landes redningsberedskaber, der trådte i kraft i 1989 mellem Danmark og Norge. Finland og Sverige tilsluttede sig i 1992 og Island i 2001. Rammeaftalen har til formål at understøtte gensidig assistance i forbindelse med ulykker i fredstid. Aktiviteterne i dette samarbejde har været begrænsede i de senere år.

Forebyggelse, krisestyring, beredskab og udvikling

På brandforebyggelsesområdet deltager Beredskabsstyrelsen i følgende fire nordiske fora:

- 1) Nordisk brandforebyggelsesforum samler årligt beredskabsmyndighederne i Norden. På møderne udveksles viden, erfaring og praksis vedrørende taktisk og teknisk brandforebyggelse. Der er blandt andre fokus på at nedbringe antallet af branddøde, tilskadekomst og omkostninger som følge af brand.
- 2) Nordisk samarbejdskomité for offentligt tilsyn med brandfarlige og eksplosive varer (Nordex) er et samarbejdsforum for nordiske myndigheder på styrelsesniveau. Myndighedernes fokus er i høj grad på den forebyggende lovgivning.
- 3) Nordisk komité for samordning af sikkerhedsspørgsmål vedrørende eksplosionsfarlige områder (NKS-ATEX) er et uformelt samarbejdsforum for nordiske myndigheder på styrelsesniveau. Komiteens fokus er EU's ATEX-direktiver om eksplosionsfarlige områder.
- 4) Nordiske møder om transport af farligt gods er ligeledes et uformelt samarbejdsforum for de nordiske myndigheder på styrelsesniveau.

På krisekommunikationsområdet afholdes konferencer om krisekommunikation hvert andet år, senest virtuelt i 2021. Risiko- og krisekommunikation ved nukleare ulykker og om strålingssikkerhed koordineres løbende og ved halvårlige møder i regi af Nordic Working Group on Public Communication. I forbindelse med at alle EU-lande skulle indføre Mobilbaseret Varsling i 2022, er der jævnlig erfaringsudveksling mellem de nordiske lande.

På krisestyrings- og beredskabsplanlægningsområdet udveksler de nordiske beredskabsmyndigheder viden og erfaringer blandt andet i analytikernetværket Nordic Forum for National Risk Assessments and Strategic Foresight Analysis. Der udvikles et nyt kommissorium for forummet, som mødes to gange årligt.

På krisestyrings- og beredskabsplanlægningsområdet udveksler de nordiske beredskabsmyndigheder viden og erfaringer blandt andet i analytikernetværket Nordic Forum for National Risk Assessments and Strategic Foresight Analysis. Danmark var i december 2022 vært for ekspertnetværkets første fysiske møde siden 2019. Hovedemnet var erfaringsudveksling om det løbende arbejde med landenes nationale risikobilleder. Det næste møde holdes i 2023 i Norge.

På statistik- og analyseområdet drøfter beredskabsmyndigheder fra Sverige, Norge, Finland, Estland, Litauen og Danmark, i regi af NORDSTAT, emner af fælles relevans. Det kan være fælles holdninger til definition og opgørelse af branddøde og bygningsbrande for at sikre sammenlignelig statistik på tværs af landene. Endvidere drøftes analyse- og registreringspraksis for at tilvejebringe et bredt og nuanceret vidensgrundlag for Redningsberedskabet. Det kan være særlige temaområder som skovbrand og grøn energi. I 2021 og 2022 er dialogen styrket med henblik på at udveksle viden om de beredskabsmæssige konsekvenser af grønne energiformer.

I rammen af NordForsk deltager Beredskabsstyrelsen i programkomiteen for forskningsområdet ’Samfundssikkerhed’, hvor de nordiske forskningsprojekter aktuelt har fokus på klima, beredskab i små lokalsamfund og samfundssikkerhed efter COVID-19.

De nordiske lande bidrager til internationale indsatser blandt andet koordineret via International Humanitarian Partnership (IHP). IHP-samarbejdet bygger på et netværk mellem beredskabsmyndighederne, blandt andet i Sverige, Norge, Finland og Danmark. De var særdeles aktive i 2021, herunder med bidrag til nødhjælpsmissionen i Sudan. I IHP-samarbejdet i 2022 var man i en koordinerings- og planlægningsfase af fremtidige missioner. I den forbindelse blev der samlet viden og erfaringer fra missionerne i 2021. IHP-samarbejdet er fortsat et stort fokus område for det danske beredskab.

I dag eksisterer et omfattende nordisk samarbejde inden for det nukleare ekspertberedskab. Danmark havde formandskabet for Nordic Emergency Preparedness i 2020-2021. I den periode var der fokus på at opdatere nordiske retningslinjer for beskyttelsesforanstaltninger ved radiologiske og nukleare ulykker. Danmark deltager fortsat i Nordisk Kerne-Sikkerhedsforskning (NKS), og der blev i samarbejde med nordiske kollegaer i 2021 gennemført fem udviklingsprojekter inden for nukleart beredskab.

Inden for det kemiske ekspertberedskab deles viden og kompetencer i tæt samarbejde med de andre nordiske lande for at sikre robuste beredskaber både nationalt og internationalt.

4. NORDISK HJEMMEVÆRNSSAMARBEJDE

Hjemmeværnet har i over 50 år deltaget i samarbejdet om udvikling af det frivillige Hjemmeværn i Danmark, Norge og Sverige. Cheferne for de tre landes hjemmeværn mødes årligt til konferencen SKANDIA. Konferencen omhandler emner af fælles relevans for de frivillige forsvarsorganisatio-

ner i Norden såsom; kapaciteter og organisering, optimering af uddannelse og træning, samt rekruttering og fastholdelse af frivillige soldater. Under det danske værtsskab i 2021 var hovedtemaerne hybride trusler og beskyttelse af kritisk infrastruktur.

Sverige var vært for SKANDIA i 2022. Fokus var perspektiverne for svensk Hjemmeværn ved kommende svensk NATO-medlemskab, krigen i Ukraine og nye samarbejdsområder for landenes Hjemmeværn, herunder værtsnationsstøtte og hybride trusler. Ændringerne i samarbejdet som følge af kommende svensk NATO-medlemskab er endnu ikke afdækket.

Landenes frivillige enheder har en lang tradition med udvekslingsbesøg. Dette bidrager til videndeling og giver desuden mulighed for deltagelse i enhedernes uddannelses-, øvelses- og skydeaktiviteter. Landenes hjemmeværnsskoler samarbejder gennem SAMSKANDIA om udvikling af specialkurser, udveksling af elever, fælles nordisk chefkursus samt nyttiggørelse af skolernes erfaring med simulation og elektronisk læring.

SKANDIA og SAMSKANDIA bidrager til ressourceoptimering på uddannelsesområdet, erfaringsudveksling samt til udvikling og fornyelse af uddannelses- og kursusvirksomhed. Samarbejdet afdækker fælles udfordringer og anvendes

til at dele erfaringer fra frivillige forsvarsorganisationer i en nordisk kontekst. Selve samarbejdet og aktiv deltagelse prioriteres højt af Hjemmeværnet.

5. PERSPEKTIVERING

Sikkerhedssituationen i Norden har ændret sig i lyset af Ruslands invasion af Ukraine. Trusselsbilledet er forandret og Finland og Sveriges historiske beslutninger om NATO-medlemskab og Danmarks beslutning om at deltage i EU-forsvarssamarbejdet både ændrer og styrkes forsvarssamarbejdet i Norden. Forudsætningen for en stærk nordisk stemme på det forsvars- og sikkerhedspolitiske område er skabt.

På beredskabsområdet har de fælles udfordringer som følge af COVID-19 ligeledes givet anledning til et endnu tættere samarbejde.

Samlet set deler de nordiske lande et fælles trusselsbillede og fælles udfordringer. Disse håndteres derfor også bedst i fællesskab, der hvor det er muligt. Det fælles nordiske værdigrundlag vil danne baggrund for et historisk stærkt forsvars- og beredskabssamarbejde. På sigt vil vi arbejde for en tættere koordination af træning, øvelser og planer. Sammen skal vi i højere grad overvåge og håndtere udfordringerne i vores region og i fællesskab med vores allierede og partnere i NATO og EU.